

HET WOORD VAN DE WEEK

ORGAAN VAN HET HUMANISTISCH VERBOND

23e jaargang nr. 25 - 21 juni 1970

administratie

postbus 114, Utrecht

tel. 030-24641

postgiro 58 t.n.v. De Humanistische Pers

abonnementsprijs voor Nederland, andere
E.E.G.-landen, Suriname, Curaçao en de
Antillen f 8,50 per jaar

Overige landen f 12,50 per jaar

losse nummers f 0,50

verschijnt wekelijks

De verworpenen

Commentaar: Het congres van de FAO, de voedsel en landbouw organisatie van de VN dat in Den Haag wordt gehouden, en de akties en demonstraties van vooral jongeren rond dit congres, brengen een paar zaken nog eens pijnlijk duidelijk onder onze aandacht.

ten eerste: dat er nog steeds honger is in de wereld;

ten tweede: dat de deskundigen, de technici, de pragmatici, deze onmenselijke situatie in theorie al lang hebben opgelost: het is niet waar dat de aarde niet genoeg voedsel zou kunnen produceren voor al zijn bewoners;

ten derde: dat subjectieve goede wil en daaruit voortvloeiende liefdadigheid niets aan deze situatie zal veranderen;

ten vierde: dat technische verbeteringen, verbeteringen van gewassen en landbouwmethodes de zaak niet oplossen: alleen de bezitters van méér grond kunnen de kredieten en de kennis verwerven die voor produktie-verhoging nodig is; met die produktie-verhoging versterken ze hun concurrentie-positie tegenover de grote massa van kleine boeren in de arme landen, die zodoende armer worden en daardoor niet kunnen profiteren van de totale produktie-verhoging;

ten vijfde: dat ingrijpende structurele veranderingen binnen de arme landen, en even ingrijpende wijzigingen in de relatie tussen de rijke en de arme landen de absolute voorwaarde is voor enige verbetering in de situatie;

ten slotte zien we dat de wil, de politieke wil om deze veranderingen door te voeren in ons welvarend deel van de wereld ontbreekt; dat we meer verdienen aan de arme landen, dan zij aan ons, en dat onze manier van hulp geven over het algemeen die maatschappij-structuren in de arme landen in stand houdt, die een belemmering vormt voor echte vooruitgang. Er is één land in de hongerlijdende, arme derde wereld, dat een uitzondering lijkt te zijn op de uitzichtloze situatie: Zuid Afrika. Een land, waar, zoals u weet, ook ondernemende Hollandse jongens een grote toekomst wacht. De folders die verspreid worden, de advertenties, spreken een duidelijke taal: een land waar de welvaart voor het grijpen ligt.

En dan lees je in Trouw van 13 juni jl. de kop „Hongersnood eist in Zuid Afrika duizenden levens”. En je maakt je plotseling bezorgd: je ziet die dappere Nederlandse immigrant al, met ingevallen wangen en een holle buik treuren bij zijn gestorven kindje en zijn zieke vrouw.

Commentaar: Wat zijn dat voor mensen, die in het rijke Zuid-Afrika bedreigd worden door gebreksziekten en — vooral nu met de periode van ongekende droogte — door regelrechte hongersnood.

Deze vraag stellen we aan E. du Plessis, werkzaam op het Afrika Studie Centrum in Leiden.

Du Plessis: Het gaat om de groep Discarded People — verworpen mensen — zoals ze door Cosmas Desmond, een katholiek priester uit Zuid Afrika genoemd zijn. Dit zijn duizenden Afrikaanse vrouwen, weduwen, kinderen, invaliden en chronisch zieken, dat wil zeggen allemaal mensen die niet in staat zijn om te werken of om werk te vinden. Deze mensen zijn volgens de vereisten van het Apartheids-systeem zogenaamd „onproduktief” geworden, en daarom worden ze, ja gedumpt, opgeslagen zou je kunnen zeggen, in het „kaal veld”, zoals dat in het Zuid Afrikaans heet. Ze zijn van geen enkel nut meer voor de racistische blanke maatschappelijke structuur. Eind 1968 waren op deze manier ongeveer één miljoen Afrikanen verplaatst en verworpen.

De regering heeft verder plannen voor de verplaatsing van minstens nog vier miljoen Afrikanen.

Dit alles is een onderdeel van het Grote Plan van de ontwerpers en uitvoerders van de apartheid. Het doel van die politiek is om de verschillende rassen geografisch zoveel mogelijk van elkaar gescheiden te houden. Maar dit wordt gedaan door de blanken en die hebben er voor gezorgd dat het leeuwendeel van de natuurlijke rijkdom van het land in hun bezit is.

Zo bezitten de blanken, 19 % van de bevolking, ongeveer 87 % van het land en beheersen ze 80 % van het Nationale Inkomen.

De openlijke politiek van de blanke regering is steeds geweest, dat Afrikanen alleen maar in de zogenaamde „blanke” gebieden mogen wonen, zo lang ze hun arbeidskracht aan de blanken

kunnen verkopen. En zo gauw een Afrikaan „onproductief” wordt, loopt hij de kans om gedeporteerd te worden.

Er bestaat een uitstekende documentatie over de levensomstandigheden in deze zogenaamde „hervestigingsgebieden”, waarheen de „onproductieven” worden gedeporteerd, en het is duidelijk dat die omstandigheden zeer slecht zijn. Over heel Zuid Afrika liggen duizenden van deze deportatie-kampen. Volledige beschrijvingen zijn er bijvoorbeeld van plaatsen als Limehill, Morsgat, Stinkwater, Sada, Llinge, Godverlaten en Vergelegen, om zeven willekeurige te noemen.

Commentaar: Uit een brochure: „Hervestiging — de nieuwe vorm van geweld tegen Afrikanen”, een uitgave van het International Defence and Aid Fund, het volgende citaat:

Het bestaan van het hervestigingsgebied Llinge, 9 mijl van Queenstown, als een opslag van gepensioneerden en ex-politieke gevangenen, werd in 1967 bekend. De levensomstandigheden in Llinge zijn beeldend beschreven door Mahlubi Livingstone Mrwetyana, die daar in december 1966 heen werd gestuurd, na een gevangenisstraf van twee jaar wegens lidmaatschap van het Afrikaanse Nationale Congres. Over de kinderen in het kamp zei hij:

„Er is een tweede groep die vooral bestaat uit jonge mensen, die om de een of andere obscure reden tot ongewenste elementen in stedelijke gebieden zijn verklaard. Een groot deel van deze groep is tussen de 13 en de twintig jaar oud. Ze hangen wat rond. Er zijn al geruchten over het aanvallen van oudere mensen of van diefstal door groepen van jongeren — een logisch gevolg van het bijeenbrengen van een groot aantal jongeren van uiteenlopende achtergrond, op een plaats waar ze niets zinnigs te doen hebben. De jonge mensen zijn zeer verbiterd over hun lot. Ze geloven dat hen onrecht is aangedaan door wie dan ook verantwoordelijk is voor hun verwijdering uit de stedelijke gebieden. Tot nu toe hadden ze de kansen voor

Verschenen is:

Verdraagzaamheid

uitgave nr. 37 van het Nederlands Gesprekscentrum (N.G.C.) 44 blz. f 2,50.

Deze brochure is samengesteld door Dr. H. Bongers, Mr. K. Groen, Dr. S. L. Kwee, Prof. Dr. Ir. A. F. van Leeuwen S.J., Mej. Dr. M. Nolte, Prof. Dr. T. J. C. J. Nuyens, Drs. J. G. van der Ploeg, Prof. Dr. H. de Vos en Mr. H. B. J. Waslander.

Achtereenvolgens worden behandeld de vraag wat verdraagzaamheid is, de gronden, de grenzen en de toepassingen van verdraagzaamheid en ten slotte de verdraagzaamheid tussen de volken.

Ongetwijfeld een nuttige uitgave, nu de grenzen van het al of niet toelaatbare zo in discussie zijn.

Bestellingen per giro 58 t.n.v. De Humanistische Pers, Utrecht.

Rede en Religie in het Humanisme

In deze uitgave is er naar gestreefd de verschillende opvattingen die zich binnen het humanisme over deze onderwerpen voordoen, tot hun recht te laten komen.

Formaat 15x23 cm - Omvang ca. 250 pag.s

Prijs f 11,50

Bestellingen per giro 58 t.n.v.

„De Humanistische Pers” Utrecht.

een actiever, een vertrouwder leven in de steden. Ze zijn meedogenloos van dit alles afgesneden en worden in Llinge achtergelaten om weg te kwijnen.

Jonge mensen van schoolgaande leeftijd worden achtergelaten zonder mogelijkheid om naar school te gaan...”

Du Plessis: Onder normale weersomstandigheden is de gezondheidssituatie in de hervestigingsgebieden al zeer slecht: hoge kindersterfte, eiwitgebreksziekten, tuberculose, beri-beri en andere ziekten als gevolg van ondervoeding, zijn normale verschijnselen. Professor John Reid, hoogleraar fysiologie aan de medische faculteit in Durban heeft in 1966 een onderzoek gedaan waarbij hij ontdekte dat bijna de helft van de kinderen die geboren worden in typische Afrikaanse Reservaten, de zg. Bantoestans, stierf vóór het vijfde jaar.

Ondervoeding veroorzaakt blijvende geestelijke schade. Verder zorgt eiwitgebreksziekte alleen al voor 30 % van de ziekenhuisopnamen van Afrikanen. Bovendien zijn er volgens de experts voor elk geval van openlijke eiwitgebreksziekte 100 gevallen van ondervoeding en toekomstige patiënten, zodat de vele opnamen in ziekenhuizen alleen de top van de ijsberg laten zien.

De hoogte van de kindersterfte-cijfers krijgt nog meer reliëf als we ze vergelijken met die van Europese kinderen in Z.A.: van duizend kinderen sterven in het eerste jaar:

100 tot 200 Afrikaanse kinderen in de stedelijke gebieden met betere levensomstandigheden;

300 tot 500 Afrikaanse kinderen in plattelandsgebieden;

27 blanke kinderen in Zuid Afrika.

In India is de kindersterfte 185 per duizend en in Egypte 141.

Het is duidelijk dat de huidige droogte — de ernstigste sinds mensenheugenis, vooral diegenen treft die normaal al op de rand van het bestaansminimum balanceren. En dat zijn dus, zoals we gezien hebben, de Afrikanen in het algemeen en dan vooral de Afrikanen die naar de hervestigingsgebieden zijn getransporteerd.

Commentaar: De ambassade van Zuid Afrika heeft op berichten over deze feiten in de Ne-

derlandse pers gereageerd met een verklaring, waarin zij alles wat tot nu toe over deze zaak gepubliceerd is ontkent. Met name het feit dat er van hongersnood sprake zou zijn.

Du Plessis: De Zuid Afrikaanse ambassade volgt de methode van Goebbels: als je een leugen vertelt, vertel dan een grote leugen en vertel hem vaak, uiteindelijk zullen sommige mensen hem gaan geloven.

Du Plessis: Ik geloof dat het van het grootste belang zou zijn wanneer een Internationale Commissie, liefst onder auspiciën van het Rode Kruis, de omstandigheden ter plaatse in Z.A. zou gaan onderzoeken. De Zuid Afrikaanse regering beweert altijd dat ze niets te verbergen heeft en ze heeft zelfs de brutaliteit om te zeggen dat ze juist trots is op wat ze doet. Vorster spreekt van een „uitwaartse beleid”, waarmee hij bedoelt dat hij de betrekkingen met in economisch opzicht van Z.A. afhankelijke staten als Malawi, Botswana, Lesotho en Swaziland wil verbeteren, terwijl hij de waarheid over de levensomstandigheden van de 81 % gekleurde inwoners van Z.A. zelf verbergt. Zelfs Zuid-Afrikaanse journalisten krijgen geen toestemming deze deportatie-gebieden te bezoeken.

Zuid Afrika heeft een vluchtelingen-probleem geschapen, dat te vergelijken is met het probleem van de Palestijnse, de Vietnamese en de Biafraanse vluchtelingen. Het lukt de blanke Zuid Afrikaanse machthebbers om dit te doen in een tijd van ogenschijnlijke vrede. En wat meer is, ze schijnen hun plannen ongehinderd te kunnen volbrengen.

Hulp in de directe nood wordt vooral gegeven door de katholieke kerk, het departement van interkerkelijke hulp van de Zuidafrikaanse Raad van Kerke en door Kupugani, een particuliere organisatie.

Maar dit soort hulp zal nooit een oplossing zijn. **Het is het dempen van een bodemloze put.**

Zuid Afrika is rijk genoeg om al zijn inwoners te voeden.

Nodig zijn fundamentele structurele veranderingen, en daarmee houden de kerken en de hulp-organisaties zich niet bezig, omdat het niet in hun aard ligt, en omdat ze onmiddellijk verboden zouden worden als ze het wel zouden doen.

Mensen helpen die honger lijden is goed, maar het kan en het zal het apartheids-systeem niet veranderen en het is dit apartheids-systeem dat direct verantwoordelijk is voor deze onmenselijke situatie.

Commentaar: Zuid Afrika een rijk land, waarin de minderheid van de bevolking in welvaart leeft — en die minderheid is blank; een rijk land, waarin een meerderheid van de bevolking in armoede leeft, soms in een directe nood-situatie — en die meerderheid is gekleurd.

Het gaat er nu niet om, om nog eens verontwaardigd te doen over de apartheidspolitiek en te zeggen dat we er tegen zijn.

Het is wellicht nuttiger ons eens af te vragen of Z.A. — in plaats van een uitzondering in de Derde Wereld — niet een verkleind model, een voorbeeld, van de hele wereld is, waarin de verhoudingen in grote lijnen net zo liggen als de verhoudingen tussen de rijke en de arme landen.

Om ons eens af te vragen of onze verontwaardiging over apartheid niet een even vrijblijvend als hypokriet gebaar is, zo lang we in het groot, als inwoners van de rijke landen, de meerderheid van mensen in de arme landen net zo behandelen als de blanke bevolking van Z.A. de gekleurde meerderheid in hun land.

ORIËNTATIE

In de reeks 'Oriëntatie' is een nieuwe serie onder de titel: *Mens en Politiek*. Daarvan is het eerste deeltje verschenen, t.w.

Buitenparlementaire politiek

In deze serie verschijnen voorts:

2. *Kiezer en gekozene*
 3. *Ideologie en politiek*
 4. *Pers en politiek*
 5. *Directe democratie*
- met tussenpozen van 2 à 3 maanden.

Reeds verschenen:

Serie: Huwelijk en gezin

- 1 Verkering en verloving
- 2 Trouwen
- 3 Gezinsvorming en opvoeding
- 4 Het gemengde huwelijk
- 5 Gezin en maatschappij

Serie: De mens en zijn wereld

- 1 Atoom en kosmos
- 2 Existentie
- 3 Evolutie
- 4 Autonomie
- 5 Relativiteit

Serie: Aziatische godsdiensten

- 1 Islaam
- 2 Confucianisme/Taoïsme
- 3 Hindoeïsme
- 4 Boeddhisme
- 5 Zen — Boeddhisme

Serie: Wereldproblemen

- 1 Het bevolkingsvraagstuk
- 2 Welvaart — armoede
- 3 Oorlog — vrede
- 4 Het rassenvraagstuk
- 5 Communisme en democratie

Bestellingen: per giro 58 t.n.v. „De Humanistische Pers, Utrecht”, van f 0.60 per deeltje of f 3,— per serie.

PROBLEMEN DER FILOSOFIE

Russells gezag als filosoof is ook bij de beoefenaren van deze wetenschap in Nederland groot, getuige het prestige van zijn ook al vertaalde *A History of Western Philosophy* uit 1946. In *Problemen der filosofie*, een uiteenzetting van de hoofdthema's in de wijsbegeerte, ontwikkelt hij een positief en konstruktief engagement, in een stijl die het boek ook — en juist voor de niet-filosofische geschoolde goed leesbaar maakt. Het boek mondt uit in een beschouwing over de waarde van de filosofie en haar beoefening.

160 blz.

f 9,25

Informatie

In den beginne schiep God de Mens, hetgeen gezien de laatste cijfers betreffende de bevolkingsgroei een enorme fout was.

En de Mens zei: „Laat er licht zijn”, en er was licht en de Mens noemde dit licht „vuur”, en in de eerste tijd gebruikte hij het om hem te warmen en er zijn eten op te koken en hem tegen de wilde dieren te beschermen.

Maar de Mens ontdekte dat het vuur ook gebruikt kon worden om een bos te verbranden of iemand anders hut of een heks op de brandstapel of kolen en olie zodat de lucht grijs en zwart werd. Daardoor begon de Mens te hoesten en zijn ogen gingen tranen en pijn doen. Tenslotte zei de Mens: „Lieve God, wat doet u me aan?”

En nadat God de rivieren en de meren en de beken en de oceanen gemaakt had, gooide de Mens al het afval van de aarde erin en dat doodde de vissen en de planten en zelfs de zuurstof, en het water werd bruin en modderig en het ging stinken, en niemand kon er van drinken of er in baden en zelfs niet op varen. En tenslotte schudde de Mens zijn vuist naar de hemel en zei: „In God's naam, doe het weg!”

En de Mens maakte het wiel, en dat was goed, want nu hoefde de Mens niet langer door de wouden te lopen of de bergen te beklimmen of af te dalen en kon zelfs naar school rijden. En daarna schiep de Mens de machine die de wielen liet draaien, en hoefde de Mens niet langer afhankelijk te zijn van dieren om hem langs wegen en paden voort te trekken. En de Mens noemde de nieuwe schepping „automobiel” en het veranderde het aanzicht van de aarde, omdat de Mens nu de wouden moest kappen en de bloemen verwijderen, want er moest beton op het land worden aangebracht waarop de automobiel zich kon voortbewegen en in de aarde en in de zee werd geboord om voedsel voor de automobiel te vinden, en soms werd de zee zwart en de lucht bruin en toen de automobiel zich vermenigvuldigde was er geen ruimte meer om te parkeren, en niet mogelijk sneller te gaan dan een paard en de Mens achter het stuurwiel brulde: „Goeie God, wanneer kom ik eindelijk thuis?”

En de Mens schiep de plastic zak en het blikje en de aluminium bus en de papieren doos en de weggooi-fles, en dat was goed omdat de Mens dan in zijn automobiel kon gaan zitten en al zijn voedsel op één plaats kon kopen en wat goed was om te eten in zijn ijskast kon bergen en weggooien wat niet langer kon worden gebruikt. En al spoedig was de aarde overdekt met plastic zakken en aluminium bussen en papieren dozen en weggooi-flessen en er was geen plaats meer om ergens te zitten of te wandelen. En de Mens schudde zijn hoofd en riep: „Kijk

eens naar al dit God-vergeten afval”.

En de Mens leerde het atoom te splijten en wat hij geleerd had stopte hij in een bom om zich tegen andere mensen te verdedigen, en hij probeerde of de bom werkte en zie, het lukte. En de Mens was zeer met zich zelf ingenomen omdat hij nu veilig was voor andere mensen en dat was een goede zaak. Maar andere mensen leerden ook het atoom te splijten en zij stopten hún kennis in hún bommen en daarom moest de Mens grotere bommen maken, en de andere mensen eveneens en de ontploffingen brachten radio-actieve stoffen in de lucht die in het voedsel van de Mens kwamen en in het water, en wat voedzaam was werd oneetbaar en wat dorst leste ondrinkbaar. En opnieuw bekreep de vrees de Mens en hij zei: „God, help ons”. Maar nu had God er genoeg van en zond een boodschap aan zijn loyale dienstknecht Ralph Nader¹⁾: „Nou, Ralph, het eerste wat ik wil dat je doet is een ark bouwen en dan...”.

Art Buchwald, bekend Amerikaans journalist

¹⁾ Ralph Nader is de man die enkele jaren geleden de strijd aanbond tegen de Amerikaanse autofabrikanten omdat hun auto's onveilig waren. Ondanks vervolging en bedreiging gaat hij door met zijn aanvallen.

Agressie bij de mens

door Anthony Storr

De auteur schrijft over agressie als instinktieve impuls, als faktor in het leven van kind en volwassene in hun seksuele relaties. Hij toont aan hoe vijandigheid kan ontstaan, hoe agressie zich uit bij een opgewonden kind, een jaloerse echtgenoot, een politicus of een psychopaat. De auteur besluit zijn helder en humaan boek met een pleidooi voor begrip en beheersing.

136 blz.

f 9,25

Verkrijgbaar door storting of overschrijving van f 9,25 op postrekening 58 t.n.v. De Humanistische Pers, Utrecht.